

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента

ОДФ 2. 21 ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

012 Дошкільна освіта

(код і найменування спеціальності)

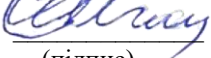
Дніпро-2024 рік

Робоча програма освітнього компонента ОДФ 2. 21 Інклюзивна освіта для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти I курсу.

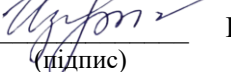
Розробник: Оксана БАЗИЛЕВСЬКА, кандидат педагогічних наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Зав. кафедри Станіслав САПОЖНИКОВ, д-р. пед. наук, професор
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Передумови вивчення навчальної дисципліни	ОДФ 2. 01 Вступ до спеціальності ОДФ 2. 03 Педагогіка загальна ОДФ 2. 06 Психологія загальна	
Курс	1	1
Семестр / триместр	2	2-3
Загальний обсяг годин / кредитів	150/5	150/5
Кількість змістовних модулів	3	3
Годин на аудиторне вивчення	58	20
Годин на самостійне вивчення	92	130
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є надання допомоги студентам у засвоєні теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти в Україні, навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти, які повинні забезпечити спектр необхідних послуг відповідно до освітніх потреб дошкільників, зокрема підготувати матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, розробляти індивідуальну програму розвитку, випрацювати методіку спільного навчання дітей в інклюзивній групі та ін.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта» є

- оволодіння основами інклюзивної освіти в межах обсягу державного стандарту;
- створювати універсальний дизайн у сфері інклюзивної освіти;
- набуття умінь та навичок розробляти індивідуальний програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами;
- формування потреби у професійній самоосвіті;
- реалізовувати командний підхід і партнерську співпрацю з батьками й суміжними фахівцями та ін.;
- надання студентам допомоги у професійному становленні.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітній компонент ОДФ 2. 21 Інклюзивна освіта забезпечує набуття здобувачами

освіти ряду *компетентностей*.

Компетентності, що формуються:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини

Програмні результати навчання:

ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07 Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-09 Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-10 Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуючись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.

ПР-11 Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне

спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методів і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Після вивчення курсу «Інклюзивна освіта» студенти повинні **знати**:

- нормативні вітчизняні та міжнародні документи, які визначають законодавчу базу інклюзивного навчання в дошкільному освітньому закладі;
- категорії учнів з особливими освітніми потребами, котрим доступне інклюзивне навчання;
- переваги та особливості інклюзивного навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в дошкільному освітньому закладі;
- особливості соціально-педагогічної діяльності вихователя в інклюзивній групі;
- завдання і функції асистента вихователя при виконанні ним професійних обов'язків в інклюзивній групі.

вміти:

- використовувати педагогічні технології в освітньому процесі дошкільного закладу освіти;
- використовувати найоптимальніші форми, методи навчання дошкільників з особливими освітніми потребами;
- застосовувати теоретичні знання в професійній діяльності;
- реалізовувати процес професійного самовиховання і самоосвіти;

володіти:

- провідними формами, методами, засобами запровадження сучасних інноваційних технологій в умовах інклюзивного навчання і дошкільному закладі освіти;
- засобами раціонального застосування сучасних методів навчання та виховання у професійній діяльності вихователя в умовах інклюзивного середовища.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти дітей дошкільного віку

Тема 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку.

Концептуальні засади процесу інклюзії в умовах дошкільної освіти. Загальна характеристика моделей інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Дошкільники, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти інклюзивної освіти. Вплив інклюзивної освіти на розвиток та соціалізацію дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Тема 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Аналіз міжнародного законодавства у галузі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. Нормативно-правова база щодо організації інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах України.

Тема 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці.

Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в умовах дошкільного виховання України

Тема 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Дошкільня як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі дошкільня. Створення в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дошкільників із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.

Тема 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково-дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.

Тема 6. Роль батьків у інклюзивному процесі.

Партнерство між родиною і дошкільним навчальним закладом як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження стосунків. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.

Тема 7. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами. Співробітництво з колегами: вихователями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вихователя у динамічній системі. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.

Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Складання індивідуального навчального плану. Модифікація та адаптація курикулуму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Організація професійної діяльності вихователя ДНЗ в умовах інклюзивного навчання

Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі.

Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ. Професійна готовність вихователів ДНЗ до інклюзивної освіти. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації освітнього процесу. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва. Організація професійного співробітництва в інклюзивному дитячому садку. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному ДНЗ. Місце вихователя дитячого садка у структурі професійного співробітництва.

Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі.

Значення корекційно-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності вихователя в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивним навчанням. Створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Модель корекційно-педагогічної діяльності вихователя в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												Форма контролю	
	денна форма						Заочна форма							
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти дітей дошкільного віку														
Тема 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку	12	4				8	16	2					14	Т
Тема 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	14	6				8	16	2					14	Т

дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку												
Тема 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці	12	4				8	16	2			14	Т
Разом за змістовим модулем 1	38	14				24	48	6			42	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в умовах дошкільного виховання України												
Тема 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку	16	4	2			10	14	2			12	У
Тема 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	14	4	2			8	12				12	Т
Тема 6. Роль батьків у інклюзивному процесі	14	4	2			8	14	2			12	Т
Тема 7. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	14	4				10	12				12	Т
Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку	20	4	4			12	14	2			12	ПК
Разом за змістовим модулем 2	78	20	10			48	66	4	2		60	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Організація професійної діяльності вихователя ДНЗ в умовах інклюзивного навчання												
Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі	16	4	2			10	18	2	2		14	У
Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі	18	4	4			10	18	2	2		14	У
Разом за змістовим модулем 3	34	8	6			20	36	4	4		28	
Всього	150	42	16			92	150	14	6		130	

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 тестування – Т
 колоквиум – К

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		
		Денна форма	Заочна форма	Максм. кіл-ть балів
1	Тема 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку	4	2	2
2	Тема 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	6	2	2

3	Тема 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці	4	2	2
4	Тема 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку	4		2
5	Тема 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	4		2
6	Тема 6. Роль батьків у інклюзивному процесі	4	2	2
7	Тема 7. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	4		2
8	Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку	4	2	2
9	Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі	4	2	2
10	Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі	4	2	2
Усього годин		42	14	20

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 4. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку	2	2	2
2	Тема 5. Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку	2		2
3	Тема 6. Роль батьків у інклюзивному процесі	2		2

4	Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку	4	2	2
5	Тема 9. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі	2	2	2
6	Тема 10. Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі	4	2	2
Усього годин		16	6	12

7. Теми практичних занять (не передбачено).

8. Теми лабораторних занять (не передбачено).

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	8	14	
2	Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	8	14	
3	Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психологопедагогічній науці. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	8	14	
4	Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття	10	12	
5	Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	8	12	

6	Роль батьків у інклюзивному процесі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	8	12	
7	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Співробітництво та основні принципи командного підходу. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття. 3) Складіть орієнтовну індивідуальну програму розвитку дитини з порушенням психофізичного розвитку (вік і нозологія дитини на вибір студента).	10	12	10
8	Оцінювання навчальних досягнень дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття. 3) Складіть конспект виховного заходу для групи з інклюзивним навчанням з урахуванням забезпечення індивідуалізації навчально-виховного процесу для дитини з психофізичними порушеннями (тема виховного заходу, група і нозологія дитини на вибір студента).	12	12	10
9	Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ДНЗ у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття. 3) Напишіть доповідь на тему: «Вихователь інклюзивного ДНЗ: десять кроків до вдосконалення»	10	14	8
10	Корекційно-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	10	14	
Усього годин		92	130	28

10. Методи навчання:

Загальні:

- **Словесні** методи навчання: евристична бесіда; акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником.
- **Наочні** методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

- **Практичні** методи навчання: вправи, практичні й дослідні роботи.
- **Активні** методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).
- **Методи інформаційно-телекомунікаційних технологій:** LMS (Learning Management System) програмні додатки для адміністрування навчальних курсів в рамках дистанційного навчання (Classroom, Prometheus, Quizlet, Udemy, EdX, Coursera, Brainly, Khan Academy, СК-12). WhatsApp, Viber, Telegram.

За характером пізнавальної діяльності:

- *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

- ПР-02** - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; презентація;
- ПР-03, 05, 06** – навчальна дискусія; робота в малих групах;
- ПРН 07** - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; презентація;
- ПР-08** – лекція, проблемне навчання, робота в малих групах; демонстрація, презентація;
- ПР-09** - індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;
- ПР-10** – індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;
- ПР-11** – індивідуальні роботи, «мозковий штурм», імітація;
- ПР-16** – лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; презентація;
- ПР-17** - індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;
- ПР-20, 21** – індивідуальні роботи, робота в малих групах.

11. Методи контролю

- оцінка вирішення типових завдань;
- письмові контрольні роботи;
- усне опитування під час занять;
- оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;
- дистанційний контроль;
- іспит.

12. Розподіл балів, які отримують студенти. Іспит

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумковий тест	Сума балів
--	-----------------------------	-------------------

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	40	100
Поточний контроль											
2	2	2	4	4	4	2	4	4	4		32
Контроль самостійної роботи											
						10	10	8			28

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX

Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F
--	------	---

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: іспит.

15. Завдання для іспиту

Залік з дисципліни включає виконання студентами індивідуальної роботи. Індивідуальна робота студентів полягає у виконанні індивідуального пошукового творчого завдання та складається з наступних етапів:

- обрання однієї із запропонованих тем;
- теоретичне опрацювання теми через збір, конспектування та анотування наукової літератури;
- аналіз зібраних наукових джерел;
- написання творчого звіту про ступінь розробки даної проблеми в сучасній психологічній теорії та практиці у вигляді наукових тез;
- захист звіту.

16. Питання на іспит

1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.
2. Інклюзія – стратегія міжнародного законодавства.
3. Українське законодавство та нормативно-правові акти в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.
4. Характеристика спеціальної освіти в Україні.
5. Спеціальні заклади як кадровий та навчально-методичний ресурс інклюзивної освіти.
6. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей в Україні та в розвинених країнах світу.
7. Основні напрями модернізації освітньої галузі.
8. Огляд сучасних українських та міжнародних досліджень у галузі освіти дітей з особливими потребами.
9. Роль батьків у інклюзивному процесі.
10. Партнерство між родиною і школою як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків.
11. Комунікація з батьками, налагодження стосунків.
12. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.
13. Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами.
14. Співробітництво з колегами: вчителями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вчителів та ін.
15. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вчителя у динамічній системі.
16. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.
17. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими потребами.
18. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.
19. Складання індивідуального навчального плану.
20. Модифікація та адаптація курикулуму.
21. Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.
22. Аналіз досвіду країн

Північної Америки та Європи щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

23. Аналіз досвіду країн пострадянського простору щодо розвитку інклюзивної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

24. Дошкілля як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти.

25. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі дошкілля.

26. Створення в загальноосвітньому дошкільному навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями.

27. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

28. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дошкільників із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання.

29. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.

30. Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище.

31. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку.

32. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

33. Основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково-дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.

34. Співробітництво з колегами: вихователями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін.

35. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця вихователя у динамічній системі.

36. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.

37. Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями.

38. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи ДНЗ.

39. Професійна готовність вихователів ДНЗ до інклюзивної освіти.

40. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва.

41. Організація професійного співробітництва в інклюзивному дитячому садку.

42. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному ДНЗ.

43. Місце вихователя дитячого садка у структурі професійного співробітництва.

44. Значення корекційно-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах.

45. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання.

46. Алгоритм діяльності вихователя в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивним навчанням.

47. Модель корекційно-педагогічної діяльності вихователя в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.

16. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма дисципліни;
- залікові матеріали;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

17. Рекомендована література

Основна

1. Городецька Г. Інклюзія. Київ : Темпора, 2022. 144 с.
2. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад : навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. За заг. ред. Шинкаренко В. І. К. : Тов. «Видавничий дім «Плеяди». 2011. 100 с.
3. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. К., 2016. 68 с.
4. Інклюзивне навчання в ЗДО / Упорядники: Наумчук Т., Клім С., Смичук О. та ін. Київ : Літера ЛТД, 2024. 160 с.
5. Колупаєва А., Найда Ю., Таранченко О., Єфімова С., Слободянюк Н., Луценко І., Будяк Л. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Даниленко. К., 2007. 172 с.
6. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. К. : «Самміт-Книга». 2009. 272 с.
7. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. К., 2007. 458 с.
8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
9. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Харків : Видавнича група «Кенгуру», 2018. 160 с.
10. Наумчук Т., Клім С. Інклюзивне навчання в закладі дошкільної освіти. Київ : Літера ЛТД, 2024. 160 с.
11. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К. 2019. 300с.
12. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними потребами / Упорядники: Трикоз С., Блеч Г., Сухіна І. та ін. Харків : Кенгуру, 2020. 256 с.
13. Швайка Л. Інклюзія в ЗДО. Харків : Основа, 2021. 144 с.
14. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Львів : Новий світ-2000, 2024. 264 с.

Допоміжна

1. Айрес Енн Джин, Роббінс Джефф Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку. Київ : В-во Ростислава Бурлаки, 2024. 266 с.
2. Барбера Мері Лінч Дитячий аутизм та вербально-поведінковий підхід. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 268 с.
3. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. К.: «МП Леся», 2011. 528 с.

4. Дитина зі світу тиші : на допомогу батькам нечуючої дитини : наук.-метод посібник / уклад. Н. А. Зборовська та ін.; за ред. С. В. Кульбиди. К. : «СПКТБ УТОГ», 2011. 328 с.
5. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Текст] *Соціальний педагог*. 2010. № 4 (квітень). С. 3 – 6.
6. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика: [монографія]. Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. 292 с.
7. С. П. Миронова. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
8. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.

Інформаційні ресурси, у т. ч. в мережі Інтернет

1. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ussf.kiev.ua/news/323/>
2. Нормативно-правова база МОН України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/normativno-pravova-baza1.html>
3. Постанова КМ від 10 квітня 2019 р. № 530 Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти. // Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
4. Про забезпечення безперешкодного доступу до навчальних закладів : Лист МОН від 13.08.2014 № 1/9-414 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/42597/>